

Taijiquan Meesters: Chen Fake

CHEN FAKE (SPREEK UIT: FAKEUH) WERD IN 1887 GEBOREN IN HET DORP CHENJIAGOU IN HET DISTRICT WEN VAN DE PROVINCIE HENAN. HIJ WAS DE ACHTERKLEINZON VAN CHEN CHANGXING, DE MEESTER VAN YANG LUCHAN, DE GRONDLEGER VAN YANG-STIJL TAIJIQUAN. CHEN FAKE WAS DUS NIET ZOMAAR EEN LID VAN DE CHEN-FAMILIE, HIJ WAS DE RECHTSTREEKSE AFSTAMMELING VAN ÉÉN VAN HAAR BEROEMDSTE EN MEEST ONDERLEGDE KRIJGSKUNSTENAARS.

Chen Changxing had immers belangrijke wijzigingen aangebracht in de familiestijl en had de vele routines die er bestonden gereduceerd tot twee vormen die nu gekend zijn als laojia yilu en erlu. De eerste is een zachte routine die de nadruk legt op het interne werk, de tweede kent vele explosies van kracht (de zogenaamde fajin) met vuiststoten, sprongen en frequent stampen op de grond.

Tot dan toe was er in elke generatie na Chen Changxing tenminste één nakomeling geweest die over een uitzonderlijk talent beschikte en de lijn van zijn voorvader kon voortzetten. De vader van Chen Fake, Chen Yanxi, was hierop geen uitzondering: hij was zeer bedreven in de familiekrijgskunst en werd als lesgever door de rijkste en machtigste mensen aangezocht als privéleraar. Chen Yanxi had twee zonen verloren door ziekte tijdens een epidemie. Een zoon om het geslacht voort te zetten is in de Chinese cultuur zeer belangrijk, en zo

kwam het dat Chen Fake geboren werd toen zijn vader al 60 jaar oud was.

Een zwakke jongeling

Er rees echter een probleem. Chen Fake was als kind tener en zwak. Hij kreeg van zijn vader les in de familiestijl, maar al gauw werd duidelijk dat zijn vader hem niet te hard kon aanpakken. Fake was vaak ziek en bedlegerig. Toen hij 13 jaar oud was, werd zijn vader door de beroemde en machtige generaal Yuan Shikai¹ gevraagd om diens zonen krijgskunst aan te leren. Chen Yanxi ging op de uitnodiging in en was daardoor gedurende lange periodes afwezig. Chen Fake bleef achter in Chenjiagou en moest daar meehelpen met de dagelijkse bezigheden op het land. Tussendoor werd er ook getraind; een inwonende neef was Fakes vaste oefenpartner. Maar deze neef was veel sterker dan Fake en

het trainen verliep niet zo vlot. Het verhaal wil dat Fake op een dag dorpelingen hoorde zeggen dat het toch spijtig was dat elke generatie na Chen Changxing een opmerkelijk krijgskunstenaar had voortgebracht, maar dat dit met Chen Yanxi zou stoppen. Chen Fake zou plotseling beseft hebben dat hij de plicht had zijn verantwoordelijkheid op te nemen en vanaf dat ogenblik zou hij ernstig zijn gaan oefenen. Vast staat dat Chen Fake rond de leeftijd van 14 veel begon te oefenen en daar een gewoonte aannam die hij zijn hele leven lang zou behouden: elke dag de basisvormen van zijn taijiquan vele keren uitvoeren. En oefening baart kunst, want beetje bij beetje werd Chen Fake sterker en kon hij ook tijdens het handen duwen zijn mannetje staan. Een paar jaar later, toen hij 17 jaar oud was, kwam zijn vader voor de eerste keer sinds zijn aanstelling bij Yuan Shikai naar huis. Hij verzamelde onmiddellijk een aantal mannen van de Chen familie

¹ Yuan Shikai speelde een belangrijke rol tijdens de bokseropstand in het begin van de 20e eeuw. Daarna was zijn invloed aan het keizerlijk hof zeer groot geworden. Hij werkte actief mee aan de administratieve en militaire modernisering van China tijdens de laatste jaren van het keizerrijk. Na de revolutie van 1911 was zijn politieke macht zo groot geworden dat hij, ondanks onenigheid en twisten tussen de verschillende revolutionaire fracties, tot eerste president van de Chinese Republiek werd uitgeroepen.

Vanuit eigen ervaring wist hij dat volhar- den in trainingen de sleutel tot succes was

en liet ze de handvorm lopen. Er wordt gezegd dat hij glimlachend en tevreden stond te kijken naar zijn zoon die zoveel vorderingen had gemaakt. Chen Fake bleef in de jaren daarna ook zeer hard oefenen en werd de beste krijgskunstenaar van zijn dorp. Van een jongeling met een zwakke gezondheid werd hij een sterke en gezonde man die de reputatie kreeg onoverwinnelijk te zijn. Hij nam de training van de andere mannen van het dorp op zich en had vele tudi's. Vanuit zijn eigen ervaring wist hij dat volharden in de trainingen de sleutel tot succes was en dit beheerste ook zijn latere leven en zijn manier van lesgeven.

Het incident met de sekte van de rode speer

Omstreeks 1926 was Chen Fake betrokken bij een incident dat hem later

nog moeilijkheden zou bezorgen. Rond die tijd werd het district Wen, net als vele andere regio's in de provincies Henan en Shandong, geteisterd door aanvallen van een religieuze sekte die in de streek rondwaarde en dorpen en steden aanviel en plunderde. Ze waren in de buurt waargenomen en vele burgers waren gevlucht naar de hoofdstad van het district. De sekte van de rode speer was zeer gewelddadig. Voor ze tot actie overgingen voerden de leden een pseudoreligieus ritueel uit en schilderden ze allerlei magische spreuken en symbolen op hun lichaam. Ze vochten altijd met ontbloot bovenlijf en geloofden dat de tekens op hun lichaam hen onkwetsbaar maakten.

De leiders van het district vroegen Chen Fake of hij kon helpen met de verdediging van de stad. Chen liet drie stadspoorten sluiten en wachtte de bende op bij de brug naar de vierde poort.² Hij was

enkel gewapend met een dagan, een stok van ongeveer drie meter lang die gebruikt wordt om een speer van te maken. Maar op deze stok was geen speerpunt bevestigd. Een groep van een 60-tal sekteleiden verscheen aan het andere einde van de brug, allen gewapend met speren. De leider van de bende zag in Chen Fake, enkel gewapend met een stok, geen enkele bedreiging en stormde woest op hem af. Chen wachtte tot het laatste moment en intercepteerde dan de speer van zijn tegenstander met een draaiende beweging zodat deze uit zijn handen vloog. In dezelfde beweging bracht Chen zijn dagan terug in de aanslag, stootte krachtig naar voor en doorboorde de buik van zijn tegenstander. Toen de andere bendeleden dit zagen, sloegen ze op de vlucht.

Veel later, in 1956, werd Chen Fake uitgebreid over dit voorval ondervraagd door de autoriteiten van de Chinese

² Het is zeer onwaarschijnlijk dat het bestuur van het district de verdediging van de stad zou overgelaten hebben aan één man. Waarschijnlijk deden zij een beroep op Chen Fake met zijn tudi's en misschien wel de volledige militie die hij in Chenjiagou trainde en die moest instaan voor de bescherming van de gewassen en de verdediging van het dorp. We moeten er volgens mij van uitgaan dat hij niet alleen bij de brug de bende opwachtte, maar dat ook zijn mannen in de onmiddellijke omgeving of op de muren aanwezig waren.

De families Yang en Wu zagen hun klanten en mecenasen vertrekken en volgden hen

Volksrepubliek die het behandelden als doodslag. Maar de zaak werd vrij snel daarna opgeborgen, vooral omdat de sekte van de rode speer werd gezien als een reactionaire groepering die tegen elke prijs moest worden uitgeroeid.

Na het dorp, de grote stad

In 1928 werd Chen Fake door zijn neef Chen Zhaopi gevraagd om naar Beijing te komen om er les te geven. Hoe dit precies verliep is een verhaal op zich en geeft ons een goed inzicht in de toestand van taijiquan in Beijing in die tijd.

In juni 1928 werd Beijing op een vreedzame manier door de Beiyang regering overgedragen aan de nationalistenvan Chiang Kai-shek. De nationalistenvamen toen Nanjing aan als hoofdstad en veranderden de naam Beijing in Beiping (Noordelijke Vrede), de naam waaronder Beijing eeuwen daarvoor al bekend was. Omdat Beiping verder geen enkel administratief of politiek belang meer had trok zowat iedereen met aanzien, macht of rijkdom weg en verhuisde naar Nanjing of Shanghai. Ook massa's ambtenaren trokken weg uit Beiping. De families Yang en Wu en vele andere bekende krijgskunstenaars zagen hun klanten en mecenasen vertrekken en volgden hen. In Beiping bleven heel wat leerlingen achter zonder leraren. En toen verscheen Chen Zhaopi op het toneel.

De Chen familie was sinds vele genera-

ties actief in het verbouwen en verhandelen van geneeskrachtige kruiden. Chen Zhaopi had een levering van planten begeleid naar de vroegere hoofdstad en bleef er een tijdje hangen. Chen Zhaopi leerde taijiquan van zijn oom Chen Fake en door toeval ontmoette hij een man die enigszins vertrouwd was met taijiquan en die de relatie tussen de Chen familie en de taijiquan van de Yangs en de Wu's kon plaatsen. De Yang familie had er immers nooit een geheim van gemaakt dat hun krijgskunst afkomstig was uit Chenjiagou en dat Yang Luchan taijiquan geleerd had van Chen Changxing. Zhaopi viel echter uit de lucht want zijn familie kende de Yangs niet en wist absoluut niets van het succes dat taijiquan te beurt was gevallen. Na deze ontmoeting verscheen er in een plaatselijke krant een artikel over Chen Zhaopi. Dit artikel werd ook gelezen door Xu Yusheng, de toenmalige directeur van het Beijing sport research genootschap, dat sinds het vertrek van Yang Chengfu, Sun Lutang, Wu Jianqian e.a. geen gerenommeerde leraren meer had. Xu nodigde Chen Zhaopi uit om zijn krijgskunst te laten beoordelen in de school. Het relaas van deze ontmoeting is een verhaal op zich, want de aanwezigen stelden meteen vast dat wat Zhaopi liet zien op het eerste gezicht niets te maken had met wat zij tot dan toe van de Yang en Wu familie hadden geleerd. En toch waren er intrigerende overeenkomsten. Ze betwijfelden of ze wel met Zhaopi in zee moesten gaan, maar voelden ook aan dat ze niet echt een keuze hadden, en zo werd Zhaopi de nieuwe leraar.

Chen-stijl was anders en viel blijkbaar zeer goed in de smaak, want de reputatie van Zhaopi verspreidde zich zo snel dat hij vrij vlug werd uitgenodigd om ook in Nanjing lessen Chen-stijl te gaan geven. Hij stond voor een dilemma want enerzijds was hij pas van start gegaan in Beiping en wilde hij zijn leerlingen daar niet in de steek laten. Maar anderzijds was het loon dat hem beloofd werd in Nanjing zo hoog dat hij dit aanbod niet kon weigeren. Hij kreeg toen de ingeving om Xu Yusheng voor te stellen om zijn oom Chen Fake uit te nodigen naar Beiping om daar zijn plaats in te nemen zodat hij kon ingaan op het bod vanuit Nanjing. En zo gebeurde het dat tegen het einde van 1928 Chen Fake in Beiping terecht kwam.

Chen-stijl taijiquan overtoert Beijing

Toen Chen Fake in Beiping begon les te geven wekte dat meteen grote interesse op. De reputaties van Sun Lutang en de Yang en Wu families waren in die jaren zeer sterk. Zij waren vele jaren in Beijing actief geweest en hadden een schare van bekende en machtige leerlingen rond zich verzameld. Vele van deze leerlingen waren in Beiping gebleven omdat ze er zaken deden of er ander werk hadden. Iedereen wilde wel eens zien of deze nieuwe meester uit het verre Chenjiagou wel goed was en of zijn vechtsstijl wel degelijk een waardige voorganger was van de zo beroemde

Een verklaring voor de vele varianten in Chen-stijl?

Uiterlijke vorm is van minder belang

Yang-stijl. Toen neef Chen Zhaopi begon met zijn lessen waren er al verschillende uitdagers opgedaagd maar Zhaopi had steeds de boot afgehouden. Nu dat zijn oom hem opgevolgd had, de lessen voor de leden van het Beijing sport research genootschap overnam en ook contact zocht met andere geïnteresseerde partijen, kwamen er bijna dagelijks uitnodigingen om via een gevecht uit te maken of deze vechstijl uit Chenjiagou haar reputatie wel waard was. Om dit voor eens en voor altijd te stoppen besliste Chen Fake om zich beschikbaar te houden voor elke uitdager in een park in Beijing (vermoedelijk het Zhong Shan park). Hij zou daar zeventien dagen lang hebben doorgebracht en geen enkele keer verslagen zijn. We moeten ons daarbij echter niet voorstellen dat het steeds om een alles-of-niets gevecht ging. Soms ging het vrij snel en volstond een kortstondig contact, een paar pogingen van de uitdager die onmiddellijk zijn aanval geneutraliseerd wist, om tot het besef te komen dat zij te maken hadden met een groot meester.

Chen Fake bleef bijna 30 jaar in Beijing. Het waren bewogen tijden voor China en voor Beijing. Er was interne strijd, de oorlog met Japan, de tweede wereldoorlog, de revolutie die meer weg had van een burgeroorlog, de stichting van de communistische volksrepubliek en de moeilijkheden van de eerste jaren onder een communistisch bewind. Al die jaren bleef Chen Fake lesgeven, soms in moeilijke omstandigheden waarin hij en zijn familie ook zware tijden meemaakten.

Vanaf het midden van de jaren 1930 is er niet veel informatie over Chen Fake beschikbaar. We moeten veronderstellen dat er niets bijzonders gebeurde, dat zijn leven gewoon was, gevuld met lesgeven en trainen.

De erfenis van Chen Fake

Toen Chen Fake nog in Chenjiagou woonde, oefende hij laojia, de zogenaamde oude stijl die door zijn overgrootvader Chen Changxing uit de vele vormen van de Chenstijl was samengesteld. Maar hij had ook van zijn vader praktische oefeningen en technieken meegekregen die meer op de toepassingen gericht waren. Chen Fake verwerkte meer en meer van deze technieken in de twee routines van de laojia en ontwikkelde zo een nieuwe Chen-stijl variant die later door zijn leerlingen de xinjia (het nieuwe kader) werd genoemd.

Chen Fake was een groot meester geworden door hard te trainen en hij bleef zijn hele leven lang een regime van veelvuldig oefenen volgen. Er wordt gezegd dat hij elke dag 30 keer zijn quan-vormen liep. Met 20 minuten voor de eerste en de tweede routine zou dit betekenen dat Chen Fake elke dag 10 uur besteedde aan basistraining alleen, los van het trainen met wapens, handen duwen, lesgeven, enz. Hierover ondervraagd zei Feng Zhiqiang, één van de belangrijkste leerlingen van Chen Fake, dat dit sterk overdreven was en dat zijn meester zel-

den meer dan 10 keer zijn handvormen achter elkaar uitvoerde. Dat betekent evenwel nog steeds een trainingssessie van een kleine vier uur...

Chen Fake bleef in Beijing actief tot aan zijn dood in 1957. Hij heeft in die tijd heel wat leerlingen gehad. De bekendste zijn waarschijnlijk zijn zoon Chen Zhao-kui en Feng Zhiqiang die daarna zijn eigen variant op de Chen-stijl, Hunyuan Xingyi taijiquan, ontwikkelde. Een andere bekende leerling van was Hong Junsheng. Chen en Hong waren niet alleen meester en leerling, maar werden door de jaren heen ook echte vrienden. Vooral tijdens de moeilijke tijd van de Sino-Japanse oorlog en in de woelige jaren erna steunden zij elkaar. In 1944 werd Hong door omstandigheden verplicht te verhuizen naar Tianjin. Pas in 1956 kon hij terug naar Beijing komen en Chen opzoeken. Hong bleef een klein half jaar in Beijing en kreeg er elke dag les van Chen. Hij verwonderde zich erover dat de meester in die tijd zoveel zaken aan de vorm veranderd had. Chen antwoordde dat het in essentie over dezelfde routine ging, maar dat de principes belangrijk waren en de uiterlijk vorm van minder belang was. Ook Feng Zhiqiang vertelt een gelijkaardig verhaal in een lesvideo over zijn eigen stijl, Hunyuan taijiquan. Volgens Feng veranderde Chen Fake zijn basisvormen drie keer voor hij bij de definitieve versie van de xinjia taijiquan uitkwam. Een en ander is zeker een verklaring voor de vele varianten in Chen-stijl taijiquan die vandaag terug te vinden zijn.